

'Voorne-Putten in beweging'

Ontwikkelperspectief sport en bewegen in de recreatiegebieden van Voorne-Putten

11 januari 2024

recreatieschap voorne / putten

urban
-synergy

TRACK
Activating landscapes

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Colofon

Dit document is opgesteld door Urban Synergy i.s.m. Track-Landscapes en Bureau Buiten in opdracht van Recreatieschap Voorne-Putten.

Versie:
DEFINITIEF

Datum:
11-01-2024

Inhouds- opgave

1. Inleiding	4
2. Opgave en ambities	6
3. Visie op sport en bewegen	7
3.1 Wandel- en fietsnetwerk van A-kwaliteit	11
3.2 Aantrekkelijk en breed aanbod voor sport en bewegen	17
3.3 Het goud aan de randen	22
3.4 De boer op, de velden in	26
4. Quickscan subsidiekansen	30
5. Overige aanbevelingen	32

Bronnenlijst

Bijlage (apart pdf document)

1. Samenvatting analyse sport en bewegen per recreatiegebied
2. Strava- analyses Voorne-Putten

1. Inleiding

Aanleiding

Groene ruimtes in stedelijke gebieden zijn belangrijk voor de kwaliteit van leven en gezondheid, bijvoorbeeld om te ontspannen en te bewegen. Het Recreatieschap Voorne-Putten wil mede daarom meer aandacht besteden aan de ontwikkeling van een beweegvriendelijke groene omgeving en wil daarmee meer sporten en bewegen in haar gebieden stimuleren.

De betrokken gemeenten op Voorne-Putten en het Rijk hebben onlangs een Regio Deal gesloten. Dit regionale programma is bedoeld om de regio duurzaam en ecologisch te ontwikkelen. Eén van de programmalijnen is 'Landschap en Toerisme'. Deze programmalijn heeft als doel om de omgeving Haringvliet en Voordelta te ontwikkelen als natuur- beleef- en recreatiegebied waarin natuur en recreatie elkaar versterken. Het verbeteren van faciliteiten voor sport en bewegen in de recreatiegebieden op Voorne-Putten past binnen de opgaven van deze programmalijn.

In 2021 heeft het Recreatieschap Voorne-Putten een verkenning uitgevoerd naar de ontwikkelrichting van de recreatiegebieden op Voorne-Putten. Voorliggend document borduurt voort op deze *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten*.

Dit onderzoek geeft antwoord op de volgende hoofdvragen:

- Hoe kunnen de bestaande recreatiegebieden meer sporten en bewegen in de buitenruimte faciliteren en stimuleren, zowel voor de eigen inwoners, sportverenigingen als voor bezoekers van buitenaf?
- Welke maatregelen zijn nodig of wenselijk om het sporten en bewegen voor verschillende doelgroepen in de recreatiegebieden en daarbuiten beter te faciliteren en te stimuleren?

Proces

Dit document is tot stand gekomen aan de hand van een participatief proces. Zowel gebruikers als gebiedspartijen zijn betrokken. In de analysefase zijn de gebruikers van de recreatiegebieden ondervraagd door middel van een enquête. De enquête was breed verspreid op Voorne-Putten en had 557 unieke respondenten. De enquête resultaten hebben inzicht gegeven in het huidige gebruik, beleving en waardering van de gebieden, inclusief wensen voor verbetering. Daarnaast zijn de belangrijkste gebiedspartijen op het gebied van sport en bewegen op Voorne-Putten betrokken door middel van een interactieve werksessie. De gemeenten, Staatsbosbeheer en vertegenwoordigers van sport- en bewegingsorganisaties hebben door middel van het 'Voorne-Putten in beweging'-spel input geleverd op de huidige situatie en de behoeften voor sport en bewegen in de recreatiegebieden. In een tweede workshop is de concept visie aangescherpt en zijn de maatregelen geprioriteerd. Parallel aan de participatie momenten is er 1) een ruimtelijke studie uitgevoerd naar het huidige aanbod en kwaliteiten van de gebieden, 2) een analyse naar het routegebruik via 'activity-tracking' data uitgevoerd en 3) een referentiestudie gedaan naar goede voorbeelden ter inspiratie.

Leeswijzer

Dit document bestaat uit 4 hoofdstukken. Na deze inleiding gaat Hoofdstuk 2 in op de **opgaven en ambities** voor sport en bewegen op Voorne-Putten. Het derde hoofdstuk Visie op sport en bewegen bevat de **visie en uitgangspunten** voor het verbeteren van het aanbod voor sport en bewegen op heel Voorne-Putten en per gebied, onderverdeeld in vier thema's. Daarna volgt per thema een toelichting en een set geprioriteerde maatregelen. Per thema worden een aantal ingrepen voorgesteld inclusief een globaal inzicht in meerwaarde, kosten, samenwerking en financiering. Het document sluit af met een set **overige aanbevelingen** in hoofdstuk 4.

Figuur 1 De vijf recreatiegebieden op Voorne-Putten in beheer van het Recreatieschap Voorne-Putten.

Interactieve werksessie met de belangrijkste gebiedspartijen op het gebied van sport en bewegen op Voorne-Putten.

2. Opgave en ambities

Meer sport en bewegen in het groen

Sport en bewegen is van grote maatschappelijke waarde omdat het bijdraagt aan gezondheid en geluk. Het werkt zowel herstellend als preventief. Denk aan de invloed op het voorkomen van overgewicht, een lager ziekteverzuim en minder burnoutklachten. Sport en bewegen is dus een doel op zich én een middel om een gezonde samenleving te bevorderen en de sociale samenhang te behouden en te vergroten.

Een groene omgeving kan beweging en sociale interactie stimuleren. De laatste jaren wordt de openbare ruimte steeds meer gebruikt voor sport en bewegen. Zowel dichtbij en in de woongebieden, als in de gebieden die iets verder weg liggen - niet in de laatste plaats omdat e-mobility (bijv. e-bikes) zorgen voor een grotere actieradius. We zien daarnaast dat stedelijke gebieden nog verder verstedelijken en de behoefte aan goed ingerichte recreatiegebieden zal toenemen. Inzetten op een buitenruimte die uitnodigt tot bewegen is mede daardoor één van de zes actielijnen van het Beleidsadvies Bewegen 2021-2040 van het Rijk.

Het recreatieschap Voorne-Putten pakt de handschoen op om - samen met de gemeenten en gebiedspartijen - te onderzoeken hoe dit vorm kan krijgen in de recreatiegebieden en in het landschap buiten het stedelijk gebied.

AMBITIE VOORNE-PUTTEN: aantrekkelijke en goed toegankelijke groene buitenruimtes in de recreatiegebieden en daarbuiten voor sport en bewegen

Een eiland-brede aanpak

In dit haalbaarheidsonderzoek ligt de focus op de vijf recreatiegebieden die in eigendom en/of beheer zijn van recreatieschap Voorne-Putten. Het is echter relevant om deze gebieden te beschouwen in de context van het hele eiland. Sport en bewegen blijft namelijk niet binnen de grenzen van de recreatiegebieden. Maatregelen in de recreatiegebieden en erbuiten kunnen elkaar versterken. Voorliggend onderzoek gaat niet in op de mogelijkheden voor sport en bewegen binnen het stedelijk gebied.

Naast de benadering van het eiland als geheel is ook de relatie met de omgeving buiten het eiland van belang om te beschouwen: Voorne-Putten als bestemming voor bezoekers vanuit de bredere regio, zoals de inwoners van Rotterdam, of bijvoorbeeld recreanten uit de Alblasserwaard. Het eiland trekt momenteel voornamelijk lokale bezoekers. Regionale gebruikers komen voornamelijk voor heel specifieke activiteiten, zoals duiken en kitesurfen. Voor het beter faciliteren en stimuleren van sport en bewegen op Voorne-Putten hebben recreatieschap en gemeenten aangegeven dat het wenselijk om vooral in te zetten op lokaal gebruik. Verwacht wordt dat de regionale aantrekkingskracht vanzelf volgt als het lokale gebruik goed gefaciliteerd is. Uiteraard kan marketing dit ondersteunen, door het 'op de kaart zetten' van (de mogelijkheden op) het eiland.

AMBITIE VOORNE-PUTTEN: een gezamenlijke eiland-brede aanpak om sport en bewegen te faciliteren en stimuleren, (primair) gericht op de behoeften van de lokale gebruikers

Voortbouwen op de huidige kwaliteit

Voorne-Putten onderscheidt zich momenteel van de recreatiegebieden in de omgeving als een eiland in de Zuid-Hollandse Delta. Het is karakteristiek door haar duinen, landgoederen, historische dorpen en groene recreatiegebieden temidden van de polders. De Rotterdamse havens en het stedelijk gebied van de Randstad vormen een sterk contrast en tevens uniek decor. De aanwezige rust en (groen)kwaliteiten van het deltalandschap maken Voorne-Putten aantrekkelijk voor recreatie. De aantrekkelijkheid van de omgeving speelt een belangrijke rol in de aantrekkingskracht van een buitenruimte voor sport en bewegen. De hoofdactiviteiten voor sport en bewegen op het eiland zijn wandelen, (race)fietsen en watersport. Het is wenselijk om deze activiteiten te blijven faciliteren en waar mogelijk op te waarderen en/of te versterken.

Het aanwezige water (zoals de meren, kreken en omliggende grote wateren) is op Voorne-Putten een specifieke kwaliteit, omdat dit veel aanleiding geeft voor allerlei vormen van sport en bewegen voor verschillende leeftijden en doelgroepen. Voor het faciliteren van sport en bewegen kunnen de aanwezige landschappelijke kwaliteiten beter benut worden, bijvoorbeeld wat betreft toegankelijkheid of beleving. Naast de landschapswaarde van het eiland kunnen ook de cultuurhistorische waarden een rol spelen in het aantrekkelijk maken van de gebieden voor sport en bewegen, denk aan thematische routes.

AMBITIE VOORNE-PUTTEN: beter benutten van de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten voor verschillende vormen van sport en bewegen

3. Visie op sport en bewegen

Doel

Voorne-Putten heeft al veel kwaliteit en aantrekkingskracht voor inwoners en bezoekers om te recreëren. Door die kwaliteiten (nog) beter toegankelijk en aantrekkelijk te maken wordt sport en bewegen gestimuleerd, in de eerste plaats voor de lokale inwoners en gebruikers. Om de inwoners van Voorne-Putten (nog meer) in beweging te laten komen, heeft voorliggend perspectief het volgende doel: laagdrempelige toegang tot aantrekkelijke groene plekken met een gevarieerd aanbod voor sport en bewegen.

Vier pijlers

De visie 'Voorne-Putten in beweging' gaat uit van vier pijlers, zie het kader hiernaast. Deze pijlers omvatten de belangrijkste wensen en ambities om sport en bewegen te stimuleren en beter te faciliteren. Samen met de gebiedspartijen zijn er voor iedere pijler maatregelen geprioriteerd. Door in te zetten op deze maatregelen wordt een sprong gemaakt richting een nog aantrekkelijker Voorne-Putten voor sport en bewegen.

Samen aan de slag!

Met de vier pijlers kunnen '4 sprongen vooruit' worden genomen. Van belang is om deze vier sprongen integraal te nemen. Daarbij is een samenwerking tussen recreatieschap, gemeenten, ondernemers en andere gebiedspartijen noodzakelijk. Alleen dan komen we samen vooruit. Wie de trekkersrol heeft, is per maatregel aangegeven. Zie daarnaast ook de Aanbevelingen in hoofdstuk 4.

'Voorne-Putten in beweging': met 4 sprongen vooruit

Wandel- en fietsnetwerk van A-kwaliteit

Wandelen en fietsen is laagdrempelig en voor iedereen. Actief op pad stimuleren in plaats van met de auto. De kwaliteiten en bijzondere plekken op het eiland (beter) toegankelijk maken. Wandelen en fietsen als basis voor het netwerk, aanvullend daarop aandacht voor ruiters en mountainbikers.

Aantrekkelijk en breed aanbod voor sport en bewegen

Tegemoet komen aan de behoefte voor zowel *actief* als *ontspannen* vormen van sport en bewegen. Faciliteren van een breed aanbod aan mogelijkheden, (allereerst) voor lokaal gebruik.

Het goud aan de randen

Faciliteren en stimuleren van een uitdagend rondje sporten en bewegen rond het hele eiland. Met zicht op de Deltawateren en startpoorten naar de recreatiegebieden en het middengebied van het eiland.

De boer op, de velden in

Vergroten van het recreatief netwerk door het toegankelijker maken van het agrarisch gebied. Hiermee faciliteer je niet alleen beweegruimte dichtbij huis, maar worden ook de verbindingen tussen de woon- en recreatiegebieden versterkt.

Vier pijlers met de belangrijkste wensen en ambities om sport en bewegen te stimuleren en beter te faciliteren op Voorne-Putten

Visiekaart 'Voorne-Putten in beweging'

Profiel sport en bewegen

Voorne Putten en recreatiebeiden

Voorne Putten

Aard van het eiland Voorne Putten voor recreatie:

- Actief sporten aan de randen
- Ontspannen bewegen op het (midden van het) eiland

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Rust en (groen)kwaliteiten van het deltalandschap: afwisselend bebost en open, waterbeleving.

Oostvoornse Meer

Aard van het gebied voor recreatie:

- Actieve watersport en strandbeleving

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Wat meer afgelegen gebied, omsloten door een fietspad. Unieke activiteiten veelal gekoppeld aan het water in een stoere en ruige omgeving met de haven zichtbaar op de achtergrond. De aanwezige MTB-route is zeer populair.

Brielse Meer

Aard van het gebied voor recreatie:

- Actieve watersport en strandbeleving
- Rustige waterbeleving

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Afwisseling van bos en open gebieden. Veel verblijfmogelijkheden en activiteiten in het gebied. Focus op recreatieve watersport

Quackstrand

Aard van het gebied voor recreatie:

- Actieve watersport en strandbeleving

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Tussen duinen en Haringvliet: strand en water. Familiegericht.

Bernisse

Aard van het gebied voor recreatie:

- Rustige waterbeleving

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Gebied met rijke cultuurhistorie en natuur. Sporten en bewegen in een rustige omgeving met veel natuurbeleving

De Uitwaayer

Aard van het gebied voor recreatie:

- Actief uitrazen
- Rustige landschapsbeleving

Kwaliteit voor sport & bewegen:

Uitgestrekt open landschap met hoogteverschillen. Aanbod voor actieve lange afstand sporten en lokaal bewegen. Uitloopgebied Spijkensisse

Wandel- en fietsnetwerk van A-kwaliteit

3.1 Wandel- en fietsnetwerk van A-kwaliteit

Het belang van deze opgave:

Wandelen en fietsen zijn de twee meest laagdrempelige vormen van bewegen en sporten. Deze vorm van functioneel of utilitair bewegen draagt in hoge mate bij aan het halen van de beweegnorm. Een analyse van het reisgedrag van mensen door het Kennisinstituut voor Mobiliteit laat zien dat ongeveer één op de drie mensen de beweegnorm al haalt door middel van actief transport (Toekomstonderzoek Bewegvriendelijk Zuid-Holland, 2023). De doelgroep voor deze activiteiten is groot en breed en het zijn activiteiten dicht bij huis. Inzetten op deze opgave draagt bij aan het stimuleren van actief op pad in plaats van met de auto. Daarnaast draagt het bij aan het (beter) toegankelijk maken van de kwaliteiten en bijzondere plekken op het eiland.

Wat is er nodig?

Primair: een netwerk van comfortabele, aantrekkelijke en herkenbare wandel- en fietspaden zonder barrières met voldoende afwisseling en rustpunten met kleine faciliteiten zoals watertappunt of zitgelegenheid.

Secundair:

- Goede/moderne informatievoorzieningen over wandel, fiets en hardlooptmogelijkheden, zowel in het fysieke als online landschap;
- (On)aantrekkelijkheid van alternatieven: bijv. autoluw inrichten kan wandelen en fietsen stimuleren.
- Goede aansluiting op aanvullende sport- en beweegroutes, zoals mountainbike paden, kinderavontuurroutes en klompenpaden.

Hoe bouw je voort op de huidige kwaliteit?

Op Voorne-Putten ligt al een fijnmazig wandel- en fietsnetwerk. Dit netwerk heeft veel overlap met cultuurhistorische lijnen en (herkennings)punten en ook met het natuurnetwerk. Het beleven van deze omgevingskwaliteiten is van hoge waarde voor sport en bewegen door wandelaars en fietsers. Op bestaande (plannen voor) routes, zoals het Tiengemetten-pad en Haringvliet-pad kan goed worden aangesloten.

Op welke activiteiten zet je in?

Fietsen
opwaarderen

Hardlopen
opwaarderen

Wandelen
opwaarderen

Opgave “alles is met de fiets bereikbaar”

- Beheer en onderhoud van paden en faciliteiten op orde
- Bebording actueel en kloppend maken, verouderde bebording vervangen.
- Toevoegen en opwaarderen rustpunten
- Herinrichten onveilige oversteekplekken
- Beperken van conflicten tussen gebruikers van verschillende routes
- Versterken van de interactie en beleving van het cultuurhistorisch- en natuurnetwerk vanuit het recreatief netwerk
- Recreatief netwerk verbinden aan de woongebieden
- Op orde brengen basisvoorzieningen bij de entrees van recreatiegebieden, uitnodigend voor een (wat langer) ommetje, zoveel mogelijk gekoppeld aan ondernemers in het gebied

“Wandelen en fietsen is laagdrempelig en voor iedereen. Actief op pad stimuleren in plaats van met de auto. De kwaliteiten en bijzondere plekken op het eiland (beter) toegankelijk maken.”

Maatregel 1

Entrees op orde brengen

Inventarisatie van voorzieningen en staat van de huidige entrees uitvoeren. Visie opstellen voor goed bereikbare en uitnodigende entrees: voorzien van basisvoorzieningen voor sport en bewegen, zoals informatiebord, fietspomp, fiets- en autoparkeren, laadpunt voor elektrische fietsen, watertappunt, zitplek. Projecten prioriteren en uitvoeren. Qua uitstraling en inrichting aansluiten op de vernieuwde entree van Slag Stormvogel die in 2019 is uitgevoerd met o.a. cortenstaal elementen. Een aantal faciliteiten is hier ook gerealiseerd, zoals oplaadpunt op zonne-energie voor fietsen, fietsenrekken en afspoelplaats voor mountainbikes.

Investeringskosten ●●○ *middel*

Opstellen visie (onderzoek) + uitvoeren x-aantal entrees

Onderhoudskosten ●●● *hoog*

Met name onderhoud voorzieningen en beheren van begroeiing bij de entrees van gebieden

Realisatiesnelheid ●●○ *middel*

Middellange termijn, uiterlijk 2030 realisatie.

Breedte doelgroep ●●● *breed*

Zeer breed: alle bezoekers van de recreatiegebieden.

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten.

Samenwerking met partijen

Gemeenten, gebiedsbeheerders en gebiedspartners (o.a. ondernemers) in de nabije omgeving die baat hebben bij entrees met goede voorzieningen, zoals ondernemers (bv. camping).

Kansen voor financiering/ planvorming

Deze maatregel sluit aan op de opgave uit de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden* om entrees naar de verschillende landschappen beleefbaar te maken en aansprekende en herkenbare poorten te ontwikkelen

t.b.v. recreatie. Zie ook maatregel 'Herkenbare startpoorten' bij 3.3 Het goud aan de randen. Deze maatregel past in het doorpakken van project 'Verbeteren van de entrees' waarvoor het Recreatieschap al een globale projectdefinitie en een budget heeft gereserveerd.

Mogelijk subsidiekansen voor deze maatregel zijn: Subsidieregeling Fietsprojecten en Fietsparkeervoorzieningen (als onderdeel van de regeling Mobiliteit), Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland en Havenomgevingsfonds via de afzonderlijke gemeenten, voor investeringen die de leefbaarheid van het gebied verbeteren. (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen).

Inspiratiebeelden

Locaties entreegebieden

Maatregel 2A

Wandelommetjes Brielse Meer uitbreiden

Nieuwe wandelpaden inrichten door de momenteel ontoegankelijke delen bij het gebied (bijv. golfbaan) en de delen waar de padendichtheid erg laag is (bijv. rond Oosterland). Zorg voor afwisseling in onverhard en verhard, incl. markering en onderhoud.

Quickwin: maaipaden Oosterland, Brielle

Uit de Strava-data analyse blijkt dat het Oosterland door wandelaars relatief weinig wordt gevonden. Hardlopers lopen hier wat vaker, door de aanwezige fietspaden waar hardlopers gebruik van maken. Er zit best veel ruimte voor sport en bewegen in deze zone, maar niet specifiek voor wandelaars. Ook sluit de huidige ecologisch weinig interessante, eentonige en voor de recreant voorspelbare inrichting niet aan bij het lokale landschap, het zou overal in Nederland kunnen zijn. Een natuurlijker beheer van het gras zou voor de beleving veel toe kunnen voegen, en door in het bloemrijke grasland paden te maaien, ontstaan natuurlijke 'wandelpaden'. Dit kan het gebied veel interessanter maken voor wandelaars.

Investeringskosten ●○○ laag
Evt. bewegwijzering

Onderhoudskosten ●○○ laag
Aanpassing in beheer

Realisatiesnelheid ●○○ korte termijn
Eenvoudige ingreep, snel uit te voeren

Breedte doelgroep ●●○ middel
Wandelaars Brielse Meer, inwoners Brielle.

Wie heeft de trekkersrol?
Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Gemeente Voorne aan Zee en gebiedspartners in de nabije omgeving die baat hebben bij extra ommetjes, zoals De Kogeloven.

Kansen voor financiering/ planvorming

Kans om te koppelen aan de opgave voor bosuitbreiding in de recreatiegebieden en/of mogelijk een kwaliteitsimpuls voor Kogeloven. Deze laatste plek is ook als opgave benoemd als te ontwikkelen locatie in de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten*, net als de noordrand van het Brielse Meer. Mogelijk ook te combineren met maatregel 'Bewandelbaar agrarisch gebied' (zie 3.4 De boer op, de velden in).

Mogelijk subsidiekansen voor deze maatregel zijn: Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland en Subsidie Beweegvriendelijke leefomgeving (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen).

Huidige situatie

Inspiratiebeelden

Maatregel 2B

Aanleg bruggen t.b.v. korte wandelrondjes Bernisse

Aanleggen van twee wandelbruggen als strategische verbindingen tussen bestaande paden om korte rondjes mogelijk te maken, zowel binnen het gebied zelf, als vanuit de woonkernen. Zoeklocaties zijn tussen Abbenbroek en Zuidland en tussen Zuidland en het Spui: zie locatie-indicatie op visiekaart.

Investeringskosten ●●● *hoog*

Afhankelijk van type brug, ca. €15.000 - €100.000 per brug

Onderhoudskosten ●●● *hoog*

Afhankelijk van type brug: regulier beheer, groot onderhoud, geld reservering voor afschrijving

Realisatiesnelheid ●●● *lange termijn*

Grote investering, lange procedure, participatie vele partijen

Breedte doelgroep ●●● *breed*

Wandelaars en hardlopers Bernisse, inwoners van de kernen rond de Bernisse.

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

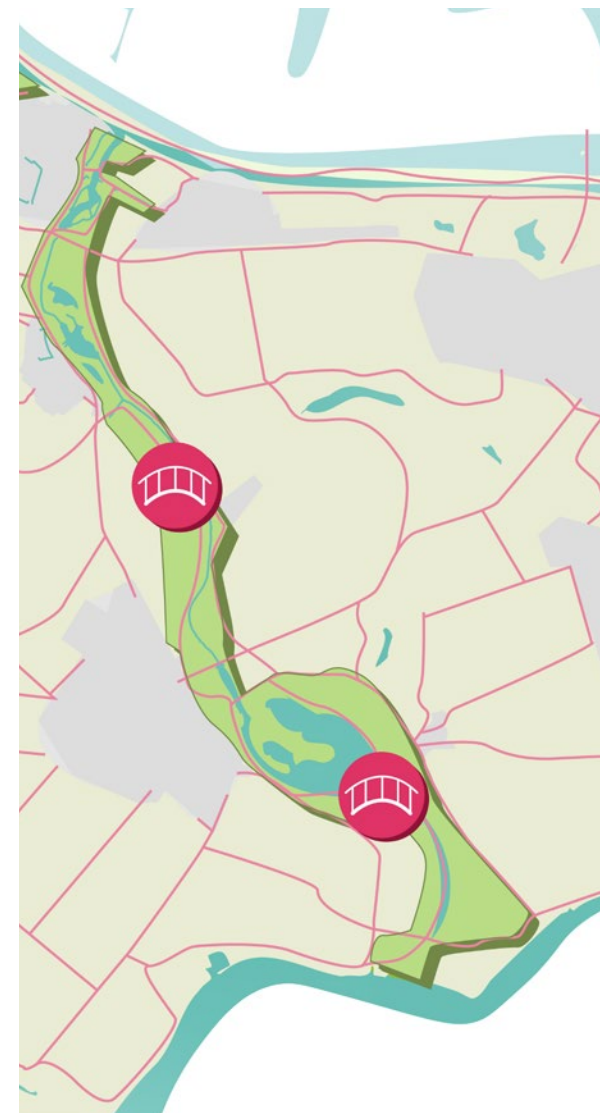
Gemeente Nissewaard en gebiedspartners in de nabije omgeving die baat hebben bij de verbindingen, zoals Landal Zuytland Buiten.

Kansen voor financiering/ planvorming

Een mogelijke subsidiekans is de subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland. Deze staat open tot 15 december 2023. Deze subsidie is van toepassing voor projecten die bijdragen aan het aantrekkelijk of aantrekkelijker maken van gebieden voor inspannen en ontspannen, het verbeteren van routes en het verbeteren van toegankelijkheid van een recreatievoorziening of gebied. (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen)

Inspiratiebeeld

Mogelijke locatie bruggen

Maatregel 2C

Verbeteren verbindingen in omgeving Quackstrand

De routestructuur en beleving voor langzaam verkeer (wandelen, hardlopen, recreatief fietsen en wielrennen) optimaliseren door ontbrekende verbindingen toe te voegen en bestaande verbindingen te verbeteren. Denk aan de breedte van paden, de veiligheid en aantrekkelijkheid van de doorgang bij de N57, de verbinding tussen het Quackjeswater en het strand en de verbinding tussen Hellevoetsluis en het Quackstrand.

De route naar Quackstrand bestaat uit een relatief smal fietspad, voor wandelaars niet ideaal. Op de dijk mag helaas niet gewandeld worden. Het openstellen van de dijk voor wandelaars (zonder hond) zou een welkome interventie zijn en/of het aanbrengen van halfverharding naast het fietspad. Ook is het jammer dat het duingebied onder Quackstrand eigenlijk geen wandelpaden bevat. Hellevoetsluis ligt op maar 1,5 kilometer van het duingebied af; maar voor bewoners zal dit niet zo ervaren worden. De toegankelijke duinen beginnen pas ten noorden van de N57.

Quickwin: verbeteren bewegwijzering via fietstunnel tussen Quackstrand en Quackjeswater/Noordzeestrand

Investeringskosten ●○○ laag

Eenvoudige ingreep: aangepaste/nieuwe bewegwijzering

Onderhoudskosten ●○○ laag

Bewegwijzering onderhouden

Realisatiesnelheid ●○○ korte termijn

Eenvoudige maatregel, kan snel worden gerealiseerd.

Breedte doelgroep ●●● breed

Wandelen, hardlopen, recreatief fietsen en wielrennen, eventueel ruiters; inwoners Voorne-Putten, met name Hellevoetsluis en omgeving

Wie heeft de trekkersrol?

Gemeente Voorne aan Zee

Samenwerking met partijen

Rijkswaterstaat (eigenaar tunnel), Recreatieschap Voorne-Putten, Natuurmonumenten

Kansen voor financiering/ planvorming

Er is een lopend burgerinitiatief om tunnel aantrekkelijk / zichtbaar te maken.

Een mogelijk subsidiekansen voor deze maatregel is Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland. Deze staat open tot 15 december 2023. Deze subsidie is van toepassing voor projecten die bijdragen aan het realiseren of verbeteren van een stad-land-verbinding en het verbeteren van routes (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen).

Huidige situatie

Indicatie van de te versterken verbindingen

Inspiratiebeeld

Maatregel 3

Onderzoeken wandel- en fietsverbinding tussen Maasboulevard en Uitwaayer

De fiets- en wandelvriendelijkheid van de verbinding tussen Maasboulevard en Uitwaayer verbeteren. Uit de Strava-analyse is gebleken dat de Nieuw Hongerlandsedijk bij Spijkernisse zowel bij sportieve fietsers, hardlopers als wandelaars behoort tot de meest gebruikte routes. Er is op een aantal delen een suggestiestrook voor voetgangers, maar op drukke dagen zal het hier (te) krap zijn voor alle fietsers en lopers om elkaar veilig en prettig te passeren. Een losliggend voetpad door het gras zou bijvoorbeeld een mooie toevoeging zijn. Dit is ook als aanlooproute naar de Uitwaayer wenselijk.

Bij het wandelgebruik zien we dat de Uitwaayer beperkt bereikt wordt. Hardlopers maken deze ronde vaker. Dit zou kunnen samenhangen met de aanwezigheid van (slechts) fietspaden.

Quickwin: losliggend voetpad als verbinding tussen Maasboulevard en Uitwaayer

Investeringskosten ●○○ laag

Route bepalen en halfverhard wandelpad aanleggen

Onderhoudskosten ●○○ laag

Halfverhard wandelpad (evt. maaipad)

Realisatiesnelheid ●○○ korte termijn

Beknopt onderzoek nodig, relatief eenvoudige ingreep

Breedte doelgroep ●●● breed

Wandelaars en fietsers rondje Voorne-Putten, bezoekers van de Uitwaayer, inwoners Spijkernisse en omgeving

Wie heeft de trekkersrol?

Gemeente Nissewaard

Samenwerking met partijen

Recreatieschap Voorne-Putten, waterschap

Kansen voor financiering/ planvorming

Koppelen aan lopend onderzoek 'Landschappelijke inpassing Maasboulevard' van Gemeente Nissewaard en lopend onderzoek 'Bosuitbreiding en kwaliteitsimpuls Uitwaayer' van Recreatieschap Voorne-Putten.

Een mogelijk subsidiekansen voor deze maatregel is Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland. Deze staat open tot 15 december 2023. Deze subsidie is van toepassing voor projecten die bijdragen aan het realiseren of verbeteren van een stad-land-verbinding en het verbeteren van routes (Zie hoofdstuk 5, Quicksan subsidiekansen).

Kaartbeeld uit 'Landschappelijke inpassing Maasboulevard'

Huidige situatie

Aantrekkelijk en breed aanbod voor sport en bewegen

3.2 Aantrekkelijk en breed aanbod voor sport en bewegen

Het belang van deze opgave:

Om iedereen aan het sporten en bewegen te krijgen moet het aanbod aantrekkelijk, laagdrempelig en breed zijn. De behoeften van (buiten)sporters en -bewegers lopen uiteen. Op Voorne-Putten zien we in het algemeen behoefte aan twee typen sport en bewegen: *actief* en *ontspannen*. Het eiland moet mogelijkheden bieden voor beide vormen - allereerst voor lokaal gebruik.

Wat is er nodig?

Een sterk profiel voor sport en bewegen per recreatiegebied helpt om doelgericht het aanbod aantrekkelijk en onderscheidend te maken. Bestaand aanbod kan daarmee gericht worden opgewaardeerd en nieuw aanbod gericht worden toegevoegd. Daarbij is er specifiek behoefte aan aanbod voor sport en bewegen voor de doelgroepen 8-12 en 12-16 jaar, ouderen en mindervaliden.

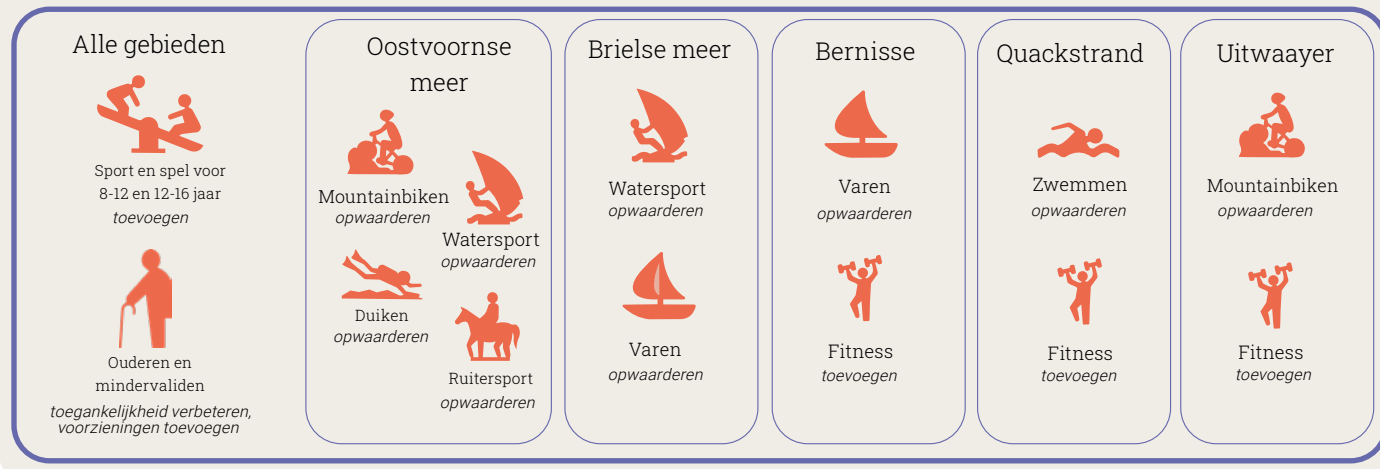
Hoe bouw je voort op de huidige kwaliteit?

De grote diversiteit in het huidige recreatieve aanbod is een kwaliteit, samen met de aanwezige diversiteit aan omgevingskwaliteiten. Onderscheid tussen de gebieden kan worden gemaakt op basis van de huidige omgevingskwaliteiten in combinatie met de mogelijkheden voor specifieke activiteiten die deze bieden. Daarnaast helpt het om in te zetten op een zonering over het hele eiland: van actief sporten aan de randen tot ontspannen bewegen op het (midden van) het eiland.

Opgave "sport- en bewegen voor iedereen"

- Toevoegen (sport)voorzieningen passend bij de gewenste doelgroepen en binnen het profiel van de gebieden. In de figuur hieronder is aangegeven op welke activiteiten het wenselijk is om in te zetten, naast het bestaande recreatieve gebruik.

Op welke activiteiten zet je in - naast het bestaande recreatieve gebruik?

"Tegemoet komen aan de behoefte voor zowel actief als ontspannen vormen van sport en bewegen. Faciliteren van een breed aanbod aan mogelijkheden, (allereerst) voor lokaal gebruik."

Maatregel 1

Aantrekkelijk aanbod sport en bewegen voor 8-12 en 12-16 jaar

Inzichtelijk maken wat het huidige aanbod is voor deze doelgroep en hoe toegankelijk dit voor hen is. Zorgen dat het huidige aanbod in alle gebieden voldoende, aantrekkelijk en toegankelijk is. Indien nodig nieuwe voorzieningen realiseren. Eerste ideeën daarvoor zijn: toevoegen van een klimbos bij het Brielse Meer, een pumptrack, calisthenics en een MTB-parcours bij de Uitwaayer en een drijvend vlot bij het Quackstrand. Zie aanvullend hierop ook maatregel 2 hiernaast.

Investeringskosten ●●○ *middel*

Zeer afhankelijk van voorzieningen; incl. haalbaarheidsonderzoek

Onderhoudskosten ○○○ *n.t.b.*

Zeer afhankelijk van voorzieningen

Realisatiesnelheid ●●○ *middellange termijn*

Relatief beknopt onderzoek nodig voordat uitvoering kan starten

Breedte doelgroep ●●○ *beperkt, wel specifiek*

Recreanten en inwoners van 8-12 en 12-16 jaar. Relatief kleine doelgroep, maar wel een doelgroep waar het huidige aanbod in tekort komt.

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Gemeente Voorne aan Zee, gemeente Nissewaard, kinder- en jeugdraad van de gemeenten, lokale ondernemers, FitNisse, Stichting Push, Marketing OP Voorne-Putten.

Kansen voor financiering/ planvorming

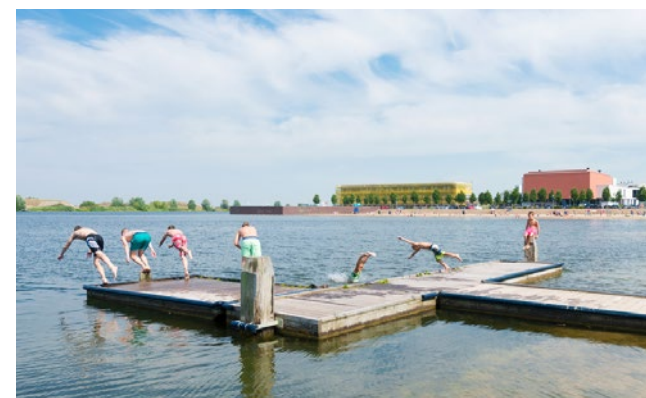
Deze maatregel sluit aan op de ambitie uit de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten* om in te zetten op een kind- en beweegvriendelijke buitenruimte en de opgave om aanbod beter aan te laten sluiten op de (veranderende) vraag. Toegankelijkheid en gebruik van deze voorzieningen vergroten door koppeling te leggen met onderwijs, jeugdclubs, ouders en opvoeding. Hierbij kennis en ervaring benutten van bijvoorbeeld FitKids! bij M-Point (www.actiefinnissewaard.nl) en/of deze partij

Inspiratiebeelden

benutten als bekendmaker/gebruiker/ambassadeur van de (nieuwe) voorzieningen voor de doelgroep 8-12 en 12-16 jaar.

Voor aanleg van calisthenics parken zijn er in Oostvoorne subsidiekansen vanuit het Havenomgevingsfonds. Andere mogelijk interessante subsidiekansen zijn: Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland en Versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen).

Maatregel 2

Avontuurlijk spelen rond cultuurhistorische elementen bij het Quackstrand

Een avontuurlijke sport- en beweegaanleiding toevoegen op Quackstrand met een verwijzing naar de lokale cultuurhistorie, zoals bunkers, vestingen en forten. Mogelijk een 'nepbunker' toevoegen als sport- en spel element, een informatievoorziening waarmee een verhaallijn de koppeling met de cultuurhistorie maakt, of bijvoorbeeld een getijdspeeltuin. De voorziening moet de water- en/of strandbeleving versterken, bij voorkeur voor de doelgroep 8-12 en 12-16 jaar.

Investeringskosten ●●○ *middel*
Afhankelijk van voorziening, ca. 50.000-100.000

Onderhoudskosten ●●○ *middel*
Afhankelijk van voorziening

Realisatiesnelheid ●○○ *korte termijn*
Relatief beknopt proces nodig

Breedte doelgroep ●○○ *beperkt, wel specifiek*
Recreanten en inwoners van 8-12 en 12-16 jaar. Relatief kleine doelgroep, maar wel een doelgroep waar het huidige aanbod in tekort komt.

Inspiratiebeelden

Getijdspeeltuin Atlantia Middelharnis

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Kinder- en jeugdraad van de gemeenten, lokale ondernemers. Eventueel ook: FitNisse, Stichting Push, Marketing OP Voorne-Putten

Kansen voor financiering/ planvorming

Deze maatregel sluit aan op de ambitie vanuit de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten* om het Quackstrand door te ontwikkelen naar een intensief voorzieningenniveau op de thema's cultuur & erfgoed voor de rust- en stijlzoeker. En daarnaast op de gewenste 'kwaliteitsimpuls watersport en strandbeleving' en de kans voor het toevoegen van 'familliespellen aan de kust'. Deze maatregel is mogelijk te koppelen aan (het verbeteren van) de entree functie en als een vervolg op de ingezette kwaliteitsimpuls Quackstrand.

Zie voor inspiratie ook het OERRR-programma van Natuurmonumenten. Een mogelijke subsidiekans is Versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte (Zie hoofdstuk 5, Quicksan subsidiekansen).

Maatregel 3

Sportvoorziening toevoegen bij Bernisse

Toevoegen nieuwe sportvoorziening, gericht op rustige waterbeleving, passend bij het recreatief profiel van de Bernisse. Onderzoek mogelijkheden voor doelgroep 8-12 en 12-16 jaar, mindervaliden en ouderen.

Investeringskosten ●●○ *laag-middel*
Afhankelijk van voorziening, ca. € 5.000 - € 50.000

Onderhoudskosten ●●○ *middel*
Afhankelijk van voorziening

Realisatiesnelheid ●○○ *laag*
Relatief beknopt proces nodig

Breedte doelgroep ○○○ *afhankelijk van voorziening*
Bij voorkeur 8-12 en 12-16 jaar, mindervaliden en/of ouderen.

Wie heeft de trekkersrol?
FitNisse en/of Stichting Push

Samenwerking met partijen

Scholen, sportclubs, mogelijk kan SWO Spijkenisse een rol spelen

Kansen voor financiering/ planvorming

Inzetten van scholen en sportclubs: bijvoorbeeld gezamenlijk de ondergrond aanleggen en overige spullen laten meenemen door de gebruiker. Koppeling met Kenniscentrum sport en bewegen maken.

Een mogelijke subsidiekans is Versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte (Zie hoofdstuk 5, Quicksan subsidiekansen).

Maatregel 4

Kreken openstellen Brielse Meer voor kanoers en suppers en ambitie kanorondje VP

De rustige waterbeleving vergroten door meer en aantrekkelijkere vaarmogelijkheden voor kanovaarders en SUP'ers: meer rouwemogelijkheden en minder last van golfslag. Inzichtelijk maken welke kreken wel of niet open te stellen. Hierbij rekening houden met toegevoegde waarden en het behoud van flora en fauna. Mogelijk kan er uiteindelijk een heel rondje Voorne-Putten worden gerealiseerd voor kanoers en suppers.

Een concrete investering voor het openstellen van kreken in het Brielse Meer is een paar duikers voor de waterdoorvoer en het op diepte brengen van de kreken.

Quickwin: kreken openstellen Brielse Meer

Investeringskosten ●●○ *middel*

Vooronderzoek + investeringskosten duikers en op diepte brengen kreken

Onderhoudskosten ●●○ *middel*

Onderhoud duikers en op diepte houden kreken

Realisatiesnelheid ●●○ *middellange termijn*

Middellange termijn

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Waterschap Hollandse Delta, Gemeente Voorne aan Zee

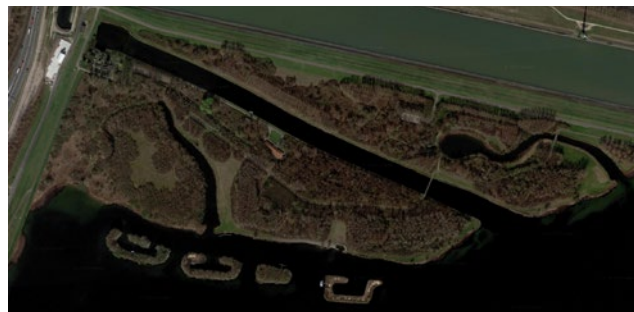
Breedte doelgroep ●●○ *beperkt, wel specifiek*

Rustige waterbelevers, zoals kanoers en SUP'ers

Kansen voor financiering/ planvorming

Deze maatregel sluit aan op de kans voor het faciliteren van de waterbeleving zoals beschreven voor het Brielse Meer in de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en*

recreatiegebieden Voorne-Putten. Als te ontwikkelen locaties hiervoor wordt Kleine Beer benoemd. Uit de workshops met de gebiedspartijen kwam de locatie ten westen van het Vrijheidsbos Brielle naar voren. In de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten* is ook de ambitie gesteld om oude kreken te herstellen ten behoeve van het versterken van de natuurwaarden. Het bijbehorende project Kreken Kweken is ondertussen afgerond. Dit was een samenwerkingsproject tussen de gemeenten en Waterschap Hollandse Delta. Mogelijk kan het krekengebied uitgebreid worden ten behoeve van natuur door middel van de koppeling aan recreatief gebruik in bepaalde delen ervan (recreatieve differentiatie / zonering).

Indicatie locatie Kleine Beer'

Inspiratiebeeld

Maatregel 5

Definieren van het sport-bezoekersprofiel bij de Uitwaayer

Definiëren en promoten bezoekersprofiel en activiteiten.

Investeringskosten ○○○ *n.v.t.*

-

Onderhoudskosten ○○○ *n.v.t.*

-

Realisatiesnelheid ●○○ *korte termijn*

Korte termijn: lopend ontwerpend onderzoek en daar vervolg aan geven

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Gemeente Nissewaard, lokale gebiedspartijen, bewoners, Marketing OP Voorne-Putten.

Breedte doelgroep ○○○ *n.v.t.*

-

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Kansen voor financiering/ planvorming

Onderdeel van lopend onderzoek *Bosuitbreiding en kwaliteitsimpuls Uitwaayer* door Recreatieschap Voorne-Putten. Promotie na afronding in overleg met Marketing OP Voorne-Putten.

Het goud aan de randen

3.3 Het goud aan de randen

Het belang van deze opgave

De unieke kwaliteit van het eiland - de relatie met het water - kan op de randen optimaal benut worden. Hier liggen diverse mogelijkheden voor een uitdagend rondje sporten en bewegen voor het oprapen. Omdat de rand alle recreatiegebieden met elkaar verbindt, kan dit tevens entrees naar het middengebied van het eiland vormen. De recreatiegebieden van het Recreatieschap zelf zijn relatief klein, te klein voor (langere) fietsrondes. De fietser en lange-afstand loper ziet het eiland meer als geheel. Met goede onderlinge verbindingen tussen de deelgebieden versterk je de gebruiksmogelijkheid van alle gebieden, en vergroot je de recreatieve beleving van het eiland als geheel. Tot slot is 'het rondje' is gemakkelijk te promoten, wat ook het gemeenschapsgevoel op het eiland kan versterken.

Wat is er nodig?

Herkenbare, comfortabele en aantrekkelijke route(s) met voldoende afwisseling, rustpunten en zonder barrières. Goede aansluitingen naar het 'midden' van het eiland.

Hoe bouw je voort op de huidige kwaliteit?

Op en direct vanaf de rand van het eiland zijn al de meeste recreatieve trekkers en voorzieningen te vinden. Uit de analyse blijkt dat de fietspaden aan de randen veel gebruikt worden, zeker door sportieve fietsers. Vanaf die route zijn alle landschapstypen te beleven en ook het zicht over de verschillende deltawateren maakt het een aantrekkelijk rondje. Ook passeert de route ook alle kernen; voor fiets-toerisme (mensen naar terrassen trekken bijvoorbeeld) is dit een mooi gegeven. Hoewel

er al op verschillende manieren aandacht is voor "het rondje Voorne-Putten" en al vrijwel geheel onderdeel is van het knooppunten fietsnetwerk, kan de rand nog optimaler worden gebruikt voor sport en bewegen.

Opgave "uitdagend en uitnodigend rondje VP":

- Verbeteren van de doorgang op het rondje, bijvoorbeeld door het beter verknopen van de losse delen met robuuste verbindingen
- Variatie in het rondje brengen door soms twee route-opties te bieden voor wielersporters of rustig-recreatieve fietsers
- Het zorgen dat de bestemmingen, verblijfs- en rustplekken op het rondje aantrekkelijk zijn
- De beleefbaarheid van het water en de toegankelijkheid van de dijken vergroten

Op welke activiteiten zet je in?

Fietsen
opwaarderen

Hardlopen
opwaarderen

Wandelen
opwaarderen

"Faciliteren en stimuleren van een uitdagend rondje sporten en bewegen rond het hele eiland. Met zicht op de Deltawateren en startpoorten naar de recreatiegebieden en het middengebied van het eiland."

Maatregel 1

Herkenbare poorten

Ontwikkelen van herkenbare poorten op strategische plekken aan de route. Dit zijn herkenbare startpunten en fijne rustplekken om even te verblijven voor een pauze en te genieten van de omgevingskwaliteiten. Strategische plekken zijn entrees van recreatiegebieden of locaties op de route nabij een grote camping, horecagelegenheid of nabij een woonkern zoals Brielle. Bij voorkeur rond cultuurhistorische iconen of op plekken met een sterke natuurbeleving. Het ontwikkelen van herkenbare poorten omvat het zorgen voor herkenbaarheid, vindbaarheid en een cluster van voorzieningen, zoals parkeren en voorzieningen voor kort verblijven (bijv. bankjes, fietsparkeren, watertappunt). Vervolgens moeten de diverse aanwezige routes goed vindbaar zijn vanuit de poorten.

Investeringskosten ●●○ *middel*

Opstellen visie (onderzoek) + uitvoering vijf poorten

Onderhoudskosten ●●● *hoog*

Met name onderhoud voorzieningen en beheren van begroeiing bij de entrees van gebieden

Realisatiesnelheid ●●● *lange termijn*

Lange termijn: onderzoek incl. uitwerking vijf projecten

Breedte doelgroep ●●● *breed*

Zeer breed: laagdrempelig voor iedereen, met name wandelen, hardlopen en fietsen

Wie heeft de trekkersrol?

Recreatieschap Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Gemeente Nissewaard, Gemeente Voorne aan Zee, Zuid-Hollands Landschap, Marketing OP Voorne-Putten (promotie), ondernemers

Kansen voor financiering/ planvorming

Deze maatregel sluit aan op de opgave uit de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden* om entrees naar de verschillende landschappen beleefbaar te maken en aansprekende en herkenbare poorten te ontwikkelen ten behoeve van recreatie. Bij voorkeur rondom cultuurhistorische iconen. Deze maatregel past in het doorpakken van project 'Verbeteren van de entrees' waarvoor het Recreatieschap al een globale projectdefinitie en een budget heeft gereserveerd.

Mogelijke subsidiekansen zijn Subsidieregeling Fietsprojecten en Fietsparkeervoorzieningen (als onderdeel van de regeling Mobiliteit) en Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland (Zie hoofdstuk 5, Quickscan subsidiekansen).

Indicatie locaties Herkenbare poorten

Inspiratiebeelden

Maatregel 2

Herkenbaarheid van de route vergroten

Het 'rondje Voorne-Putten' is (zeker voor de inwoners van het eiland) redelijk bekend, echter het echt herkenbaar maken van de route heeft potentie, ook voor bezoekers van buitenaf. Denk aan een markering op de grond of een herkenbaar paaltje of bordje. Heb hierbij aandacht voor de verkeersveiligheid, zowel in relatie tot andere weggebruikers als tussen verschillende snelheden van fietsers.

Investeringskosten ●○○ laag
Relatief eenvoudige ingrepen: routemarkering

Onderhoudskosten ●○○ laag
Onderhoud routemarkering

Realisatiesnelheid ●●○ middellange termijn
Eenvoudige maatregel, kan snel worden gerealiseerd, wel samenwerking meerdere gebiedspartijen nodig.

Breedte doelgroep ●●● breed
Zeer breed: laagdrempelig voor iedereen, met name wandelen, hardlopen en fietsen

Indicatie trajecten mogelijk geschikt om aparte route opties te bieden voor sportieve en recreatieve fietsers.

Wie heeft de trekkersrol?
Marketing OP Voorne-Putten

Samenwerking met partijen
Gemeente Nissewaard en Voorne aan Zee, ondernemers

Kansen voor financiering/ planvorming
Deze maatregel kan de belangrijkste landschappen en hun kwaliteiten versterken, wat een opgave is vanuit de *Verkenning Ontwikkelrichting natuur- en recreatiegebieden Voorne-Putten* door het verbeteren van verbindingen, routestructuren en zichtlijnen. Ook sluit deze maatregel aan op de ambitie om thematische routes en de verbinding stad-water te ontwikkelen, en de trend van de groeiende behoefte aan langeafstandsroutes voor wandelen en fietsen.

Inspiratiebeelden

Maatregel 3

Goede doorsteken over het eiland

Het zorgen voor een goede aansluiting vanaf het rondje naar het middengebiet en andersom. Hierbij spelen twee belangrijke doorsteken een rol: Spijkenisse-Hellevoetsluis en Brielle-Haringvlietdam. Dit zijn twee wielerroutes die het eiland doorkruisen van brug tot brug. Zowel voor stimuleren van sport en bewegen als voor langer verblijf op het eiland is het kansrijk om deze routes als geheel in het regionale fietsnetwerk op te nemen. Het is zinvol om hierbij na te denken over het bieden van een aantrekkelijk alternatief voor de auto. Het aantrekkelijk en veilig maken van deze route is tot slot ook voor de utilitaire fietser van belang en het is de directe lijn vanuit Spijkenisse naar de dichtst bijzijnde duinen bij het Quackstrand.

Investeringskosten ●●● middel-hoog
Onderzoek + x-aantal ontwerpingsgrepen

Onderhoudskosten ●○○ laag
Onderhoud alleen voor routemarkering (mits nieuw pad nodig is)

Realisatiesnelheid ●●● (middel)lange termijn
Samenwerking meerdere gebiedspartijen nodig. Het herkenbaar maken kan op korte-middellange termijn.

Breedte doelgroep ●●● breed
Zeer breed: laagdrempelig voor iedereen, met name wandelen, hardlopen en fietsen

Wie heeft de trekkersrol?
Marketing OP Voorne-Putten

Samenwerking met partijen
Gemeente Nissewaard en Voorne aan Zee, ondernemers

Kansen voor financiering/ planvorming
Idem maatregel 2.

De boer op, de velden in

3.4 De boer op, de velden in

Het belang van deze opgave:

Ook al wonen veel mensen direct aan het agrarisch landschap, uit de analyse blijkt dat deze gebieden nauwelijks worden bewandeld en er slechts enkele hoofdroutes voor fietsers veel worden gebruikt.

Wat is er nodig?

Een fiets- en wandelvriendelijk agrarisch landschap met ommetjes en goede verbindingen tussen woongebieden en recreatiegebieden.

Hoe bouw je voort op de huidige kwaliteit?

Een groot deel van Voorne-Putten bestaat uit het agrarisch landschap tussen de kernen: een open landschap met vergezichten, doorkruist en omlijst door dijken, dijklinten en kernen. Hier en daar zijn er recreatieve voorzieningen, zoals boerderijwinkels en verkoopstalletjes van streekproducten. In het agrarisch middengebied ligt een netwerk van paden en wegen maar deze zijn weinig aantrekkelijk voor fietsers en wandelaars. Zij moeten vaak over kale landwegen wandelen en fietsen.

Op welke activiteiten zet je in?

Hardlopen
opwaarderen

Wandelen
opwaarderen

Opgave “meer beweegruimte dichtbij huis”

Verbreden van mogelijkheden om in het agrarisch landschap over paden die enkel geschikt voor ongemotoriseerde gebruikers zijn, te lopen, langs mooie beplantingselementen. Vaak moet de wandelaar of hardloper op kale landbouwwegen lopen; dat is weinig aantrekkelijk. Dit speelt vooral rond Brielle, Hellevoetsluis, de noordkant van de Bernisse en ten zuiden van Spijkenisse.

“Vergroten van het recreatief netwerk door het toegankelijker maken van het agrarisch gebied. Hiermee faciliteer je niet alleen beweegruimte dichtbij huis, maar worden ook de verbindingen tussen de woon- en recreatiegebieden versterkt.”

Maatregel 1

Verkennen bewandelbaar agrarisch gebied

Het bewandelbaar maken van het agrarisch gebied door het faciliteren van landpaden, klompenpaden en/of toegankelijke perceelranden in nog ontoegankelijke agrarische gebieden. Veel mensen op Voorne-Putten wonen direct aan het agrarische landschap. Echter niet veel wandelaars, hardlopers en fietsers trekken hiernaar toe. Er zijn beperkte mogelijkheden om in het agrarisch landschap over ongemotoriseerde paden te lopen, langs mooie beplantingselementen. Vaak moet de loper op kale landbouwwegen lopen; dat is weinig aantrekkelijk. Het is kansrijk om in agrarische gebieden naast de woonwijken de mogelijkheid te vergroten om agrarische perceelranden open te stellen, en te beplanten. De kernen van Oostvoorne en Rockanje zijn voor deze maatregel het minst urgent, omdat inwoners al veel aantrekkelijke uitlooptmogelijkheden hebben naar het duingebied.

Investeringskosten ●○○ laag

Eenvoudige ingrepen nodig, met name route markeringen, wandelpoorten/opstapjes, eenvoudige wandelbruggetjes

Onderhoudskosten ●○○ laag

Laag of zelfs niet wanneer dit bij de boer ligt. Betreft met name route markeringen en kleine voorzieningen zoals poorten en bruggetjes

Realisatiesnelheid ●●○ middellange termijn

Veel participatie met agrariërs en onderlinge afstemming om aansluitende ommetjes te creëren

Breedte doelgroep ●●● breed

Wandelaars en hardlopers Voorne-Putten

Wie heeft de trekkersrol?

Marketing OP Voorne-Putten

Samenwerking met partijen

Agrariërs, LTO, Gemeente Nissewaard en Voorne aan Zee, Waterschap Hollandse Delta, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer

Inspiratiebeelden

Kansen voor financiering/ planvorming

Provincie Zuid-Holland stelt subsidies beschikbaar voor openstellen en beplanten van agrarische percelen. Beplanting kan mogelijk onderdeel zijn van de Bosuitbreidingsopgave. Mogelijk kan een wandelstichting het onderhoud (deels) verzorgen.

Een mogelijke subsidiekans is Openstellingsvergoeding boerenlandpaden en het LEADER programma voor wandelrondjes in het agrarisch achterland. (Zie hoofdstuk 5, Quicksan subsidiekansen).

Maatregel 2

Ruimte voor wandelen langs landwegen op rondjes vanuit woongebieden

Herkenbare en veilige ruimte maken voor wandelaars (en fietsers) op landwegen. Dit is het meest relevant op plekken waar aantrekkelijke wandel(- en fiets)rondjes kunnen worden gefaciliteerd vanuit het bebouwd gebied en/of als onderdeel van lange afstandsroutes. Uit de Strava-data analyse kwamen de ventwegen langs de Kanaaldijk tussen Hellevoetsluis en Zwartewaal/Heenvliet naar voren als plek met potentie voor deze maatregel. De Kanaaldijk (oost en west) vormt een directe (utilitaire) fietsverbinding. Omdat de N-weg er direct naast ligt, ligt het voor de hand om de ventwegen niet auto-dominant te houden, maar als fiets- en voetvriendelijke weg vorm te geven waar bestemmings(auto)verkeer te gast is. Ook wielersporters en hardlopers gebruiken deze weg; hij loopt mooi langs het water. Voor wandelaars is de weg blijkbaar te onprettig; hij wordt nauwelijks bewandeld. Het aanpassen van de weginrichting kan ervoor zorgen dat fietsers en voetgangers (utilitair én recreatief) hier veiliger, prettiger en vaker gebruik van kunnen maken. Naar verwachting zijn op meer delen van het eiland dergelijke situaties. Het is kansrijk voor het beter faciliteren en stimuleren van sport en bewegen om inzichtelijk maken waar het herinrichten van landwegen nog meer bijdraagt aan toegankelijke en aantrekkelijke wandelrondjes vanuit woongebieden.

Inspiratiebeelden

Voorbeeld van een project Herinrichten Kanaaldijk west en oost als fiets- en voetgangersvriendelijke landwegen

Investeringskosten ●●○ *middel*

Relatief lang traject (ca. 5 km in twee richtingen). In de basis kan deze maatregel relatief eenvoudig door middel van aangepaste wegmarkering. Relatief complex proces.

Onderhoudskosten ●○○ *laag*

Onderhoud weg(markering)

Realisatiesnelheid ●●○ *middellange termijn*

Relatief kort ontwerpproces, relatief lange procedure i.v.m. diverse partijen en participatie

Breedte doelgroep ●●● *breed*

Zeer breed: fietsers, wandelaars, hardlopers; inwoners van heel Voorne-Putten, met name in de zone rond de Kanaaldijk

Wie heeft de trekkersrol?

Gemeente Nissewaard en Voorne aan Zee

Samenwerking met partijen

Waterschap Hollandse Delta (eigendom en beheer wegen buiten de bebouwde kom), Recreatieschap Voorne-Putten, Marketing OP Voorne-Putten

Kansen voor financiering/ planvorming

De Investeringsimpuls Verkeersveiligheid zou interessant kunnen zijn als de gemeenten een initiatief hebben om weginfra te verbeteren. Echter is het op dit moment niet mogelijk om een aanvraag te doen, over deze mogelijkheid wordt eind 2023 meer bekend. Een andere kans is Gebiedsagenda Infrastructurele projecten en het LEADER programma (Zie hoofdstuk 5, Quicksan subsidiekansen).

Indicatie locatie (rode stippellijn)

4. Quickscan subsidiekansen

Sport, gezondheid en beweging zijn actuele en levendige onderwerpen in de huidige maatschappij. Dat zien we ook terug in subsidieregelingen. Nationale en provinciale subsidies lijken de meeste kansen te bieden om in te zetten voor sport en bewegen in de buitenruimte. Belangrijk aandachtspunt is dat je wel moet opletten dat kosten vaak niet dubbel kunnen worden opgevoerd binnen verschillende regelingen.

In hoofdstuk 3 is per maatregel een eerste indicatie voor subsidiekansen aangegeven, maar het loont om voor alle maatregelen een uitgebreide subsidiescan te doen voor nationale, provinciale en misschien wel gemeentelijke subsidies. Onderstaand overzicht toont het totaal resultaat van een eerste quickscan naar subsidiekansen voor sport en bewegen in de buitenruimte:

- Kansen voor subsidiering door Provincie
- Kansen voor subsidiering door het Rijk
- Kansen voor subsidiering vanuit de EU
- Overige kansen voor financiering

Het overzicht toont subsidies die veelal regelmatig opnieuw worden opengesteld. Regelingen die het Recratieschap nu zelf al benut (bijvoorbeeld de beheersubsidie) hebben we buiten beschouwing gelaten in deze quickscan.

4.1 Provinciale subsidies

De provincie Zuid-Holland biedt best wat kansen voor subsidies ten behoeve van sport en bewegen in de openbare ruimte. Wel is het zo dat deze regelingen soms 1x en soms jaarlijks worden opengesteld.

Subsidieregeling Fietsprojecten en Fietsparkeervoorzieningen (als onderdeel van de regeling Mobiliteit)

Duurzame aanleg van fietspaden en fietsinfra, aan te vragen door publieksrechtelijke echtspersonen (bijv. gemeente).
<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/paragrafensubsidie/fietsprojecten-fietsparkeervoorzieningen-2-3-3-srm/>

Gebiedsagenda Infrastructurele projecten

Mogelijk interessant voor grotere vraagstukken, al lijkt op het oog vooral het veiliger maken van de verkeerssituatie uitgangspunt. Biedt voor sommige maatregelen kansen.
<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/paragrafen-subsidie/gebiedsagenda-infrastructurale-projecten-2-2-1-srm/>

Subsidie kwaliteitsimpuls recreatie Zuid-Holland

Vaak zijn dit jaarlijks terugkerende regelingen. Het project waar de subsidie voor wordt aangevraagd moet bijdragen aan:

- het aantrekkelijk of aantrekkelijker maken van gebieden voor inspannen en ontspannen;
- het realiseren of verbeteren van een stad-land-verbinding;
- het verbeteren van routes;
- het verbeteren van toegankelijkheid en beleefbaarheid van een recreatievoorziening of gebied;
- het oplossen van een knelpunt door de toegenomen recreatiedrukke weg te nemen in een gebied;
- het stimuleren van spreiding van recreanten in een gebied;
- het voorkomen van negatieve effecten van recreatie door middel van voorlichting en communicatie aan de recreant;
- het gebied waar de activiteit plaats vindt en de activiteit zijn vrij toegankelijk;
- het beheer en onderhoud is voor minimaal zeven jaar geborgd.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-sport-gezondheid-subsidie-kwaliteitsimpuls-subsidie>

Versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte

Deze regeling wordt naar verwachting volgend jaar weer opengesteld.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-sport-gezondheid-subsidie-versterking/>

Subsidie Beweegvriendelijke leefomgeving

Deze regeling wordt naar verwachting volgend jaar weer opengesteld. Waterrecreatie en fietsen zijn uitgesloten van de regeling. De subsidie is gericht op activiteiten die het sportief en recreatief ongeorganiseerd en anders georganiseerd bewegen stimuleren in Zuid-Holland, met uitzondering van fietsen en waterrecreatie.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-sport-gezondheid-subsidie/>

Subsidie Waterrecreatie projecten

Subsidie bedoeld om 'gastvrij en beleefbaar water' te stimuleren. Aantrekkelijk en veilig waternetwerk van hoge kwaliteit en goede balans tussen natuur en waterrecreatie behouden. Maatschappelijk belang en concreet doel noodzakelijk. Mag ook aangevraagd worden door andere rechtspersonen.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-sport-gezondheid-subsidie-waterrecreatie/>

Openstellingsvergoeding boerenlandpaden

Tegemoetkoming voor agrariërs die paden beschikbaar stellen en beheren.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-subsidie-s3-1-boerenlandpaden/>

Recreatie, sport en gezondheid, subsidie Sportactiviteiten voor mensen met een beperking

Doel van deze regeling is om zoveel mogelijk mensen met een beperking te stimuleren en motiveren om te sporten en te bewegen. Gaat om activiteiten gericht op het stimuleren van sport -en beweegaanbod in de openbare ruimte, recreatiegebieden en/of sportlocaties. Actieve samenwerking met lokale of regionale partners nodig. Let op: aanvragen alleen via Fonds Gehandicaptensport.

<https://www.zuid-holland.nl/online-regelen/subsidies/subsidies/recreatie-sport-gezondheid-subsidie-0/>

4.2 Rijkssubsidies

Specifieke uitkering stimuleren sport

Sinds 1 januari 2019 kunnen gemeenten, sportverenigingen en sportstichtingen de belasting die bij hen in rekening wordt gebracht voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, kunnen gemeenten sinds die datum gebruikmaken van de regeling Specifieke uitkering stimuleren sport.

Het ministerie van VWS werkt samen met een aantal specialisten aan de voortzetting van de regeling vanaf 2024. Daarvoor wordt de bestaande regeling geëvalueerd. Zo kunnen er waar nodig punten worden verbeterd in de nieuwe regeling. Meer informatie is op dit moment niet bekend. Zie ook: <https://www.dus-i.nl/subsidies/specifieke-uitkering-sport>

Specifieke uitkering Sportakkoord

De regeling Sportakkoord is momenteel verlopen. Deze liep tot 1 januari 2023. Mogelijk wordt hier nog een vervolg aan gegeven, dus alert blijven op mogelijke openstelling. In 2018 is samen met de sport, gemeenten en maatschappelijk betrokken partners een Nationaal Sportakkoord gesloten. Het hoofddoel is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. In dit akkoord is de ambitie uitgesproken om de komende jaren voortgang te boeken op de volgende 6 speerpunten:

- Inclusief sporten & bewegen
- Duurzame sportinfrastructuur
- Vitale sport- en beweegaanbieders
- Positieve sportcultuur
- Vaardig in bewegen
- 'Topsport die inspireert'

<https://www.dus-i.nl/subsidies/specifieke-uitkering-sportakkoord>

Nieuwe BOSA-regeling - vanaf 1 januari 2024

BOSA = Stimuleren bouw en onderhoud van sportaccommodaties

De nieuwe regeling blijft in veel opzichten gelijk aan de huidige BOSA-regeling. De regeling blijft zich richten op amateursportorganisaties die subsidie kunnen aanvragen voor bouw- en onderhoudskosten van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen. Toch zijn er enkele wijzigingen doorgevoerd, zie voor meer informatie:

<https://www.dus-i.nl/subsidies/stimuleren-bouw-en-onderhoud-sportaccommodaties/nieuwe-bosa-regeling-vanaf-1-januari-2024>

Brede SPUK-regeling sport en bewegen

De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Gemeenten kunnen niet meer aanvragen, maar zo'n 98% van de gemeenten heeft deze subsidie wel aangevraagd voor alle onderdelen. Mogelijk liggen hier kansen voor stimuleren van bewegen vanuit gemeenten. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren die zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. De regeling bestaat uit 3 inhoudelijke hoofdthema's. Daarbinnen vallen verschillende onderdelen met elk een vast beschikbaar budget per gemeente. Meest relevant zijn:

Sport, bewegen en cultuur

- Lokaal Sportakkoord
- Brede Regeling Combinatiefunctie

Gezondheid en Sociale basis

- Terugdringen Gezondheidsachterstanden
- Kansrijke Start

- Mentale Gezondheid
- Aanpak overgewicht en obesitas
- Valpreventie
- Leefomgeving
- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving

5.3 Europese subsidies

Voor de maatregelen uit voorliggende visie die betrekking hebben op de uitvoering achten we de kansen voor (deel) financiering vanuit de EU niet bijzonder groot. Programma's als LIFE of de Interreg-programma's komen dan al niet in beeld. Er zijn wel wat andere aanknopingspunten met potentie:

LEADER

Dit zou in een nieuwe editie eventueel aansluiten qua thematiek.

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR654642/3#d171356029e749>

Erasmus+

De focus van deze subsidie ligt op leren/onderwijs (en de daarbij horende organisaties), maar voor sport en bewegen kan misschien worden aangehaakt op het thema spelen/bewegen in de natuur. Ook zijn Europese partners vaak vereist. Er staan op dit moment geen calls open die aansluiten bij de thema's uit de visie voor sport en bewegen op Voorne-Putten.

5.4 Overige kansen voor financiering

Havenomgevingsfonds

Een gemeente uit de regio Rotterdam kan een verzoek bij het Havenbedrijf Rotterdam indienen voor een bijdrage uit het Havenomgevingsfonds. De middelen worden ter beschikking gesteld om een impuls te geven aan de leefomgevingskwaliteit in regio Rotterdam:

<https://www.portofrotterdam.com/nl/over-het-havenbedrijf/havenbedrijf-de-samenleving/havenomgevingsfonds>

5. Overige aanbevelingen

Naast het gezamenlijk en integraal inzetten op de vier pijlers van de visie op sport en bewegen is het van belang overige signalen niet uit het oog te verliezen. Hieronder volgen de belangrijkste aanbevelingen voor de uitvoering die naar voren zijn gekomen uit de gesprekken met recreatieschap en gebiedspartijen.

Blijf vraag en aanbod op elkaar afstemmen

De samenstelling van de bevolking en daarmee van wijken en inwoners op Voorne-Putten is door de tijd heen aan verandering onderhevig. Ook trends en ontwikkelingen die (niet alleen) op het gebied van sport en bewegen gaande zijn, kunnen de behoeften laten veranderen. Borg dit in een regelmatig behoefte-onderzoek.

Maak de koppeling met andere beleidsopgaven

Ruimtelijk beleid helpt om fysieke aanleidingen te creëren die mensen verleiden om te sporten en bewegen. Echter wat er uiteindelijk wel en niet werkt, is ook afhankelijk van allerlei andere omgevingsfactoren. Dat maakt het lastig voor beleidsmakers en bestuurders om keuzes te maken voor een uitnodigende omgeving voor sport en bewegen. We zien kansen voor aansluiting bij andere beleidsopgaven om de beweegvriendelijke omgeving (indirect) mede mogelijk te maken en maatregelen te borgen in het beleid. Denk aan de Bosuitbreidingsopgave of het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, maar ook aan meer algemene beleidsprogramma's zoals verkeersveiligheid (bijv. oversteekplekken op routes), sociale veiligheid, bereikbaarheid (infrastructuur) en klimaatadaptatie. Leg de link tussen opgaven en zoek haakjes naar mogelijkheden voor planvorming, samenwerking en financiering. Suggesties hiervoor zijn ook benoemd bij de in Hoofdstuk 3 geprioriteerde maatregelen.

Maak de koppeling met ketenpartners

Ga in een vroeg stadium met de partners om tafel die een rol (kunnen) spelen bij een maatregel. Denk aan waterschap, gemeenten, natuurorganisaties, ondernemers, etcetera.

Leg de link met ouders/verzorgers en onderwijs

Het recreatieschap en de andere gebiedspartijen kunnen fysieke aanleidingen voor sport en bewegen faciliteren, zoals routes en voorzieningen. Echter hebben deze weinig nut als deze niet bekend zijn bij de doelgroep. In voorliggende visie zijn de 8-12 en 12-16 jarigen aangegeven als geprioriteerde doelgroep om op in te zetten voor sport en bewegen. Het bereiken van deze doelgroep is lastig: het is een grote doelgroep die een brede interesse kan hebben. Het betrekken van ouders/verzorgers en scholen kan hierbij helpen. Denk aan het bieden van lespakketten natuureducatie, schoolreisjes kanovaren, buitengym voor middelbare scholen. Door leerlingen mee te nemen naar de recreatiegebieden leren ze de gebieden kennen en kunnen ze mogelijk enthousiast worden voor (nieuwe) mogelijkheden van sport en bewegen.

Werk aan de waterkwaliteit

Het is momenteel een actueel en complex probleem in heel Zuid-Holland: blauwalg in (recreatie)plassen. Waterschap Hollandse Delta en Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) staan aan de lat om dit in de gaten te houden. Sport en bewegen in het water wordt belemmerd wanneer de waterkwaliteit niet op orde is. Omdat het aanwezige water juist een belangrijke landschappelijke en recreatieve waarde is op Voorne-Putten, is een goede waterkwaliteit van groot belang voor sport en bewegen. Zowel als plek voor specifieke activiteiten, als onderdeel van de beleving van een aantrekkelijke route.

Zorg voor 'hardware' én 'software'

Programmatisch aanbod en georganiseerde activiteiten kunnen het gebruik van een voorziening versterken. Het is dus van belang om niet alleen aandacht te besteden aan de fysieke inrichting van de sport- en beweegvriendelijke ruimte, maar ook aan de relatie met de daadwerkelijke gebruikers. Denk aan sportclubs, yoga-docenten, schoolklassen, hardloop coaches, senioren-fit-organisaties. Zet die experts en ervaringsdeskundigen in om een sport- en beweegvriendelijke plek echt passend en bruikbaar te maken. Zorg dat zij ambassadeurs van de fysieke ruimte worden.

Verbeter de digitale herkenbaarheid

Het totale aanbod voor sport en bewegen is niet goed vindbaar in 'het digitale landschap'. Er zijn diverse websites en apps waar verschillende onderdelen (bijv. routes of voorzieningen) zijn ondergebracht. De vele informatie die er is, bundelen op één vindbare plek is wenselijk. Mogelijk kunnen Staatsbosbeheer, Sportief Voorne aan Zee en Marketing OP Voorne-Putten hierbij gezamenlijk optrekken.

Zorg voor goede eiland-marketing

Om kracht bij te zetten bij de voorgestelde maatregelen, is het aan te bevelen om parallel in te zetten op een goede eiland-marketing die Voorne-Putten als geheel op de kaart zet, in combinatie met de mogelijkheden die dit eiland biedt voor sport en bewegen.

TOT SLOT

Voorliggende visie geeft inzicht in wat er speelt omtrent sport en bewegen in de recreatiegebieden en daarbuiten op Voorne-Putten. De enquête, workshops en verschillende analyse-studies hebben duidelijk gemaakt wat de status is van het huidige aanbod voor sport en bewegen, en tevens wat er vanuit de verschillende doelgroepen wenselijk is. 'Voorne-Putten in beweging' presenteert hoe het Recreatieschap Voorne-Putten samen met de gemeenten en gebiedspartijen vier sprongen kan zetten naar een (nog) sport- en beweegvriendelijker eiland.

Pak door, prioriteer eventueel nogmaals en verdeel de taken. Kortom, *blijf in beweging!*

Bronnenlijst foto's

- Pagina 1 Fietsen op Voorne Putten (Opvoorneputten.nl)
- Pagina 2 Hardlopen op Voorne Putten (Opvooreputten.nl)
- Pagina 3 Strandje Brielse Meer (Urban Synergy)
- Pagina 3 Voorne Putten in bewegingspel (Urban Synergy)

H2

- Pagina 5 Voorne Putten in bewegingspel, bovenste foto's (Staatsbosbeheer)
- Pagina 5 Voorne Putten in bewegingspel, onderste foto's (Urban Synergy)

H3

- Pagina 9 Oostvoornse Meer (Opvoorneputten.nl)
- Pagina 9 Brielse Meer (Beleefbrielle.nl)
- Pagina 9 Quackstrand (Niels Braal)
- Pagina 9 Bernisse (Opvoorneputten.nl)
- Pagina 9 Uitwaayer (Urban Synergy)

3.1

- Pagina 10 Fietsen langs 't Spui (ad.nl)
- Pagina 12 Fietsenmaker (Track)
- Pagina 12 Watertap (dunea.nl)
- Pagina 12 Entree met overkapping (Groenalliantie Midden-Holland)
- Pagina 12 Parkeerplaats Oostvoornse meer (Vincent van den Hoven)
- Pagina 13 Huidige situatie (2x) (Google Maps)
- Pagina 13 Rechts boven: graspad (Kranenburgpark)
- Pagina 13 Rechts midden: Anthonie Stip – De Vlinderstichting
- Pagina 13 Rechts onder: Anthonie Stip – De Vlinderstichting
- Pagina 14 Loopbrug Plesmanhoek (Spaarnwoudepark.nl)
- Pagina 15 Wandelpad (Google Maps)
- Pagina 15 Wandelpad door tunnel (Google Maps)
- Pagina 15 Wandelpad over de dijk (Wandel.nl)
- Pagina 16 Fietzers (Google Maps)
- Pagina 16 Maasboulevard en Uitwaayer (Gemeente Nissewaard)

3.2

- Pagina 17 Spelen in het bos De Dennen (VVV-Texel, Justin Sinner)
- Pagina 19 Klimrek (Dordrecht.net)
- Pagina 19 Pumptrack (Maring)
- Pagina 19 Klimbos (Tripadvisor.nl)
- Pagina 19 Zwemvlot (Visitdenbosch.nl)

3.3

- Pagina 20 Speelbos Nieuw Wulven (Gezinopreis.nl)
- Pagina 20 Bunker (Selmasalo.wordpress)
- Pagina 20 Getijdenspeeltuin (Stichting Ark)
- Pagina 21 Luchtfoto Kreken (Google Maps)
- Pagina 21 Kanoen (Outdoor Valley)
- Pagina 22 Wandelroute Beningerslikken (Natuurmonumenten.nl)
- Pagina 24 Gedenkteken Zeedijk (Opvoorneputten.nl)
- Pagina 24 Startpoort (Track.nl)
- Pagina 25 Wuhan (OCT South Wetland Park)
- Pagina 25 Het Lint Maximapark (Marnix Schmidt)

3.4

- Pagina 26 Wandelaars bij Drentse Aa (Ad Snelderwaard)
- Pagina 28 Links: Boerenwandelpad (Staatsbosbeheer)
- Pagina 28 Rechtsboven: Wandellint (Bureau Buiten)
- Pagina 28 Rechtsonder: Padlanden (Facebookpagina Holysloot)
- Pagina 29 Links: Fietsstraat (Google Maps)
- Pagina 29 Midden: aangrenzend wandelpad (Track)
- Pagina 29 Rechts: losliggend wandelpad (Track)

'ecreatieschap voorne / putzen

urban
-synergy

TRACK
Activating landscapes

BUREAUBUITEN
economie & omgeving